

Daňové výnosy a daňové povinnosti

Rozpočtové určení daní

Jan Neckář

BEP601Zk Financování územních samospráv

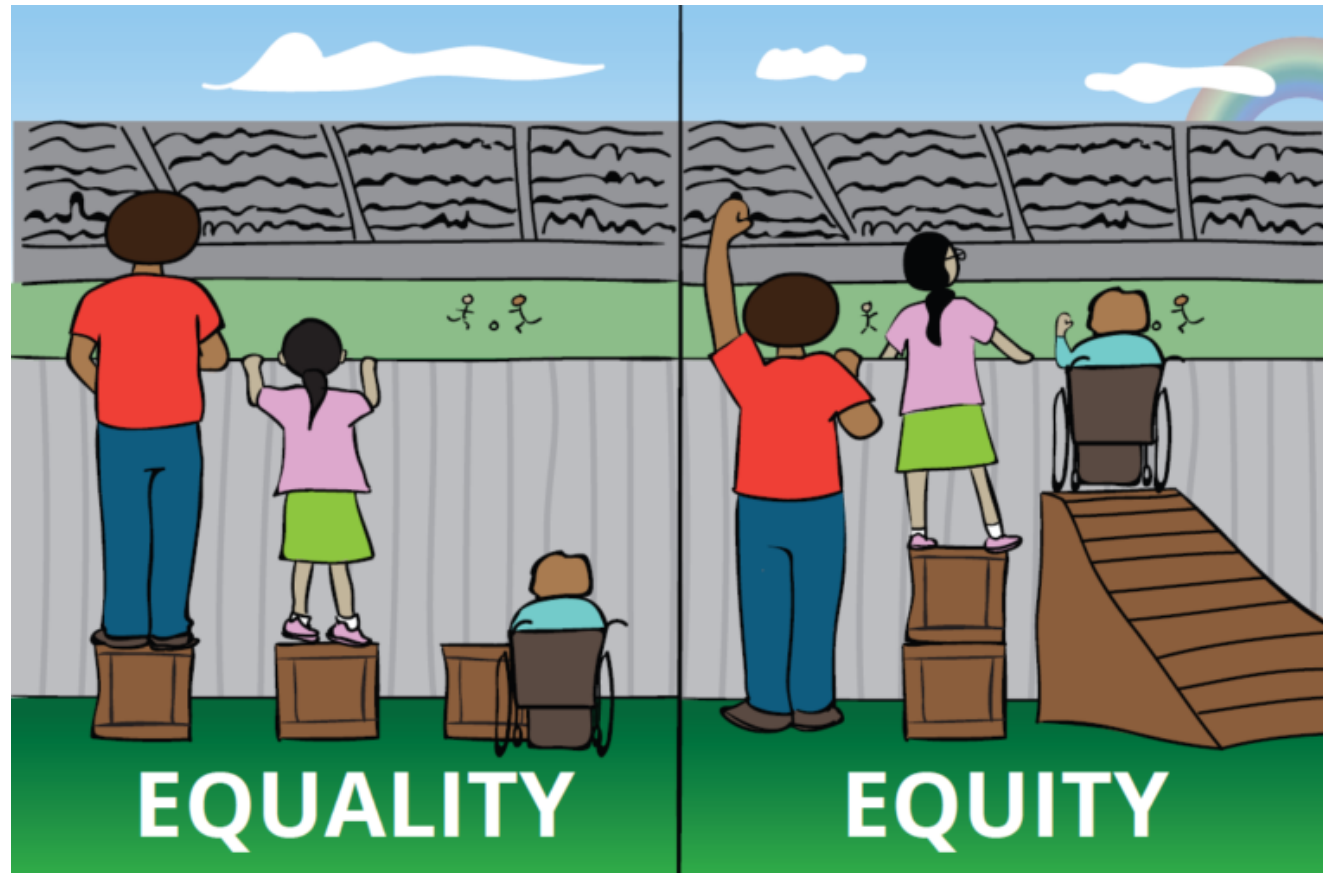
duben 2024

Ústavní limitace ukládání daní a poplatků

□ Čl. 11 odst. 5 LZPS:

Daně a poplatky lze ukládat jen na základě zákona.

Rovné nebo spravedlivé daně/poplatky?

Rovné nebo spravedlivé daně/poplatky?

- Diskriminace není dovolená
- Rozdíly musí být důvodné
- Dopadá i na promíjení daně?

Konstrukční prvky daní

- Hmotněprávní koncept, který slouží k určení toho, kdo, za co a v jaké výši má platit
- Dělení KPD
 - Základní konstrukční prvky daní – ty musí právní úprava obsahovat vždy
 - Ostatní konstrukční prvky daní – volitelné, ale obvyklé
- Nullum tributum sine lege
- Základní konstrukční prvky daní nelze nechat na prováděcích právních předpisech (Pl. ÚS 3/95 – „malé pivovary“)

Základní konstrukční prvky daní

- Subjekt daně (kdo?)
- Předmět daně (za co?)
- Základ daně (kolik?)
- Sazba daně (kolik?)
- Zdaňovací období (jak často?)
- Splatnost (kdy?)
- Rozpočtové určení daně (komu?)

Ostatní konstrukční prvky daně

- Osvobození od daně
- Sleva na dani
- Nezdánitelná část základu daně
- Odčitatelné položky
- Daněprosté (daňové) minimum
- Minimální výše daně
- Minimální daň
- Minimální základ daně

Ukládání daní = zajištění daňových výnosů

- Pravidlo NTSL je odvozeno již z Magna Charta Libertatum
- Od roku 1297 lze v Anglii vypsát daně jen se souhlasem parlamentu („no taxation without representation“)
- Rozšíření do Německa (13. století) a dále do dalších států světa, postupně výslovné zakotvení v USA (1775), ve Francii (1789) a dalších zemích.

Historický exkurz: české země

- Od středověku veškeré berně schvaloval zemský sněm
- Ústava 1920
- Ústavní zákon o československé federaci (č. 143/1968 Sb.)
- LZPS (č. 23/1991 Sb.)
- Od 1. 1. 1993 součástí ústavního pořádku

Samospráva a financování

- Fiskální decentralizace, fiskální federalismus
- Nezávislost na centrální úrovni

- Čl. 8 Ústavy
 - Zaručuje se samospráva územních samosprávných celků.

- Čl. 101 Ústavy
 - (3) Územní samosprávné celky jsou veřejnoprávními korporacemi, které mohou mít vlastní majetek a hospodaří podle vlastního rozpočtu.
 - (4) Stát může zasahovat do činnosti územních samosprávných celků, jen vyžaduje-li to ochrana zákona, a jen způsobem stanoveným zákonem.

Příjmy obce

- Příjmy rozpočtu obce tvoří zejména
 - a) příjmy z vlastního majetku a majetkových práv,
 - b) příjmy z výsledků vlastní činnosti,
 - c) příjmy z hospodářské činnosti právnických osob, pokud jsou podle tohoto nebo jiného zákona příjmem obce, která organizaci zřídila nebo založila,
 - d) příjmy z vlastní správní činnosti včetně příjmů z výkonů státní správy, k nimž je obec pověřena podle zvláštních zákonů, zejména ze správních poplatků z této činnosti, příjmy z vybraných pokut a odvodů uložených v pravomoci obce podle tohoto zákona nebo zvláštních zákonů, pokud není dále stanoveno jinak,
 - e) **příjmy z místních poplatků** podle zvláštního zákona,
 - f) **výnosy daní nebo podíly na nich** podle zvláštního zákona,
 - g) dotace ze státního rozpočtu a ze státních fondů,
 - h) dotace z rozpočtu kraje,
 - i) prostředky získané správní činností ostatních orgánů státní správy, např. z jimi ukládaných pokut a jiných peněžních odvodů a správních trestů, jestliže jsou podle zvláštních zákonů příjmem obce,
 - j) přijaté peněžité dary a příspěvky,
 - k) jiné příjmy, které podle zvláštních zákonů patří do příjmů obce.

Příjmy kraje

- Příjmy rozpočtu kraje tvoří zejména
 - a) příjmy z vlastního majetku a majetkových práv,
 - b) příjmy z výsledků vlastní činnosti,
 - c) příjmy z hospodářské činnosti organizace, pokud jsou podle tohoto nebo jiného zákona příjmem rozpočtu kraje, který organizaci zřídil nebo založil,
 - d) příjmy ze správní činnosti včetně příjmů z výkonů státní správy, k nimž je kraj pověřen podle zvláštních zákonů, zejména **správní poplatky** z této činnosti a dále příjmy z vybraných pokut uložených v pravomoci kraje podle tohoto zákona nebo zvláštních zákonů, pokud není dále stanoveno jinak,
 - e) **výnosy daní nebo podíly na nich** podle zvláštního zákona,8)
 - f) dotace ze státního rozpočtu a ze státních fondů,
 - g) přijaté peněžité dary a příspěvky,
 - h) jiné příjmy, které podle zvláštních zákonů patří do příjmů kraje,
 - i) prostředky získané správní činností ostatních orgánů státní správy, např. z jimi ukládaných pokut a jiných peněžních odvodů a správních trestů, jestliže jsou podle zvláštních zákonů příjmem kraje.

Rozpočtové určení daní

- Zákon 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní)
- Určuje zákonem, kam plynou výnosy z (některých) daní
- Lze odlišovat výlučné daně a sdílené daně

RUD schéma

Možnosti samospráv ovlivňovat daňové příjmy

- Mohou ÚSC ovlivnit výši svých daňových příjmů?
- Jak?

Možnosti samospráv ovlivňovat daňové příjmy

- Změna zákona o RUD (v současné chvíli návrh MF se souhlasem většiny krajů)
- Hojně diskutováno v rámci pandemie COVID-19

Možnosti samospráv ovlivňovat daňové příjmy (kromě změny zákonů)

- Zvýšení počtu obyvatel
- DNV
- Místní poplatky

Zvýšení počtu obyvatel

- ZoRUD upravuje 4 kategorie obcí (0 – 50, 51 – 2.000, 2.001 – 30.000, 30.001 a více)
- Při dosažení vyšší kategorie se zvyšuje výnos na každého jednoho (dalšího) obyvatele = „kupování obyvatel“
- Specifické podmínky RUD pro Prahu, Plzeň, Ostravu a Brno
- U krajů není vazba mezi počtem obyvatel a podílem na výnosech

Zvýšení inkasa DNV

- Velikost obce (počet občanů)
- Úprava velikostního koeficientu obce
- Místní koeficient
- OOP

DNV – vliv velikosti obce

- Velikost obce podle počtu občanů má vliv na výši daně sám o sobě
 - „nakupování občanů“ může mít samo o sobě vliv na výši inkasa DNV
- Koeficient (polohová renta) násobící sazbu daně činí:
 - a) 1,0 v obci do 1000 obyvatel,
 - b) 1,4 v obci nad 1000 obyvatel do 6000 obyvatel,
 - c) 1,6 v obci nad 6000 obyvatel do 10000 obyvatel,
 - d) 2,0 v obci nad 10000 obyvatel do 25000 obyvatel,
 - e) 2,5 v obci nad 25000 obyvatel do 50000 obyvatel,
 - f) 3,5 v obci nad 50000 obyvatel, ve statutárním městě a ve Františkových Lázních, Luhačovicích, Mariánských Lázních a Poděbradech,
 - g) 4,5 v Praze.
- Obec může koeficient prostřednictvím OZV zvýšit o jednu kategorii nebo snížit o jednu až tři kategorie (pro vybrané

DNV – Místní koeficient

Zavedení místního koeficientu prostřednictvím OZV

Koeficient ve výši v rozmezí 0,5 až 5,0 pro všechny nemovité věci s výjimkou pozemku zařazeného ve skupině vybraných zemědělských pozemků, trvalých travních porostů nebo nevyužitelných ostatních ploch nacházející se na území

a) celé obce, nebo

b) jednotlivé části obce.

Koeficient ve výši v rozmezí 0,5 až 1,5 pro všechny pozemky nacházející se na území celé obce zařazené ve skupině vybraných zemědělských pozemků, trvalých travních porostů nebo nevyužitelných ostatních ploch nacházející se na území celé obce. Pro každou takovou skupinu může obec zavést pouze jeden místní koeficient.

Místní koeficienty podle odstavců 1 a 2 se stanoví s přesností na jedno desetinné místo.

Není-li koeficient stanoven, je roven 1,0.

DNV: OOP

- Od roku 2025 místní koeficient i prostřednictvím OOP:
- Místní koeficient ve výši od 0,5 do 5,0, a to s přesností nejvýše na jedno desetinné místo, může obec stanovit
 - a) obecně závaznou vyhláškou v případě místního koeficientu pro
 1. obec,
 2. jednotlivé katastrální území,
 3. jednotlivý městský obvod nebo jednotlivou městskou část,
 4. jednotlivou skupinu nemovitých věcí, nebo
 - b) opatřením obecné povahy vydaným zastupitelstvem obce v případě místního koeficientu pro vymezené nemovité věci.

Místní poplatky

- Obce mohou vybírat tyto místní poplatky (dále jen "poplatky")
 - a)** poplatek ze psů,
 - b)** poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt,
 - c)** poplatek za užívání veřejného prostranství,
 - d)** poplatek ze vstupného,
 - e)** poplatek z ubytovací kapacity,
 - f)** poplatek za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst,
 - g)** poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů,
 - h)** poplatek za zhodnocení stavebního pozemku možností jeho připojení na stavbu vodovodu nebo kanalizace.

Místní poplatky

- Poplatky zavede obec obecně závaznou vyhláškou, ve které upraví podrobnosti jejich vybírání, zejména stanoví konkrétní sazbu poplatku, vznik a zánik poplatkové povinnosti, lhůty pro plnění ohlašovací povinnosti, splatnost, úlevy a případné osvobození od poplatků.
- U poplatku za užívání veřejného prostranství určí místa, která v obci podléhají poplatku za užívání veřejného prostranství.

Místní poplatky

- Stanoveny zákonné limity výše poplatků, tyto musí obce dodržet
- Je výlučným rozhodnutím obce, zda poplatek zavede a v jaké výši
 - Teplice nemají poplatek „za odpad“
 - Vyhrazená parkovací místa („modré zóny“)

Děkuji za pozornost!